

ЛІТЕРАТУРА

1. Пасечнікова Н. В. Офтальмологічна допомога населенню України в 2006 році / Пасечнікова Н. В., Риков С. О., Степанюк Г. І., Мартопляс К. В. // Офтальмол. журнал. — 2007. — № 4. — С.64–69.
2. Пасечнікова Н. В. Офтальмологічна допомога населенню України в 2009 році / Пасечнікова Н. В., Риков С. О., Степанюк Г. І. // Офтальмол. журнал. — 2009. — № 5. — С.83–88.
3. Офтальмологічна допомога в Україні за 2006–2011 роки (аналітично-статистичний довідник). — Київ, 2012.

Конференция, съезды

ЗВІТ ПРО ПРОВЕДЕННЯ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОФТАЛЬМОЛОГІВ «ФІЛАТОВСЬКІ ЧИТАННЯ» З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ 24–25 ТРАВНЯ 2012 РОКУ, М. ОДЕСА

Н. В. Пасечнікова, член-кореспондент НАМН України, **В. О. Науменко**, д-р мед. наук,

О. Г. Стойловська, ст. н. с., **К. В. Мартопляс**, ст. н. с., **В. В. Мирненко**, н. с.

ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України»

24–25 травня 2012 року в Державній установі «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» (м. Одеса) відбулася традиційна Науково-практична конференція офтальмологів «Філатовські читання» з міжнародною участю. В Конференції прийняли участь 736 зареєстрованих офтальмологів з усіх областей України, а також 101 фахівець з ближнього і далекого зарубіжжя: Білорусії, Грузії, Італії, Казахстану, Молдови, Росії, США, Угорщини, Швейцарії, Швеції.

Організаторами Науково-практичної конференції «Філатовські читання» виступили Національна академія медичних наук України, Міністерство охорони здоров'я України, Товариство офтальмологів України, Державна установа «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України».

У матеріалах конференції опубліковано 302 наукові роботи: 214 — офтальмологами України (в т.ч. 81 представлено науковцями Інституту ім. В. П. Філатова), авторами 88 робіт були офтальмологи з ближнього і далекого зарубіжжя: Єгипту, Індії, Ізраїлю, Італії, Казахстану, Молдови, Росії, США, Швейцарії, Швеції.

Генеральними спонсорами конференції виступили компанії ALCON та BAUSCH+LOMB, інформаційними спонсорами стали «Офтальмологічний журнал» та «Новини медицини та фармації».

Представниками 29 вітчизняних та зарубіжних фірм для учасників конференції продемонстровано нове хірургічне обладнання для застосування в офтальмології, проведена фармакологічна виставка та представлена медична література ведучих видавництв України та інших країн.

Протягом двох днів вся науково-практична програма була представлена в наступних напрямках: рефракційна патологія рогівки, кератопластика; хірургія катаракти; травми і опіки очей та їх додатків; нові технології в діагностиці та лікуванні захворювань очного дна; сучасні методи органозберігаючого лікування внутрішньоочних новоутворень; тканинна терапія і перспективи вживання природних біологічно активних речовин в сучасній офтальмології; діагностика і лікування новоутворень органа зору; глаукома; патологія судинної оболонки, сітківки та зорового нерва; дитяча офтальмопатологія; аномалії рефракції та патологія очкорухового апарату; діабетичні ураження очей та їх лікування, вітреоретинальна хірургія. На засіданнях Конференції були заслухані і обговорені 149 доповідей (в т.ч. 32 стендових).

Урочисе відкриття Конференції «Філатовські читання» відбулося 24 травня 2012 року. Професор С. О. Риков привітав директора ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» Н. В. Пасечнікову з присвоєнням академічного звання член-кореспондента НАМН України. До щирих привітань приєдналися усі учасники Конференції.

Перше пленарне засідання, присвячене **патології рогівки, кератопластиці та рефракційній хірургії**, відкрилося 24 травня 2012 року доповіддю про результати дослідження науковців ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» про роль поліморфних варіантів генів ін-

© Н. В. Пасечнікова, В. О. Науменко, О. Г. Стойловська,
К. В. Мартопляс, В. В. Мирненко, 2012

Учасники Науково-практичної конференції офтальмологів «Філатовські читання»

терлейкинів IL1B, IL8, IL10 в розвитку рецидивуючих ерозій рогівки у пацієнтів із спадковою дистрофією строми рогівки. Заслухано роботи, присвячені актуальним проблемам: діагностичні критерії кератоконусу та їх зв'язку з ефективністю фотополімеризації рогівки, оцінка біомеханічних властивостей рогівки при кератоконусі; роль клінічної aberрометрії у сучасній діагностиці кератоконуса. Представлено результати експериментальної роботи по дослідженню загального імунітету після інтраламеллярної трансплантації безклітинного модуля строми рогівки людини; продемонстровано перший клінічний досвід пересадки аlogenних лімбальних трансплантатів, які пройшли стадію органотипічної консервації; підкреслено значення співвідношення клітин епітелію рогівки та кон'юнктиви у репарації дефектів рогівки при персистуючих епітеліальних дефектах і торпідних язвах постінфекційної та нейропаралітичної етіології. Результати одномоментної скрізної кератопластики у реконструкції діоптрійного апарату ока при патології рогівки та кришталика були представлені російськими науковцями. В наступній доповіді підкреслено значення гормональних факторів у розвитку «сухого» ока при патологічній гіперпролактинемії у жінок дітородного віку та нормалізації цитокінового профілю.

На другому пленарному засіданні, присвяченому **хірургії катаракти**, заслухали доповіді з питань

імплантації інтраокулярних лінз Acrysof RESTOR Toric після факоемульсифікації у хворих на катаракту; трансплантації капсульного мішка; імплантації різних ІОЛ за допомогою «pre-luaded» інжекторів; імплантації інтраокулярних лінз Acrysof. Представлені результати зміни розрізу рогівки при мікроаксальній факоемульсифікації за даними оптичної когерентної томографії, результати мікроінвазивної хірургії катаракти у пацієнтів з факічними ІОЛ. Відмічена ефективність застосування капсули кришталика як аутодренажа при комбінованій операції синустрабекулотомії і факоемульсифікації катаракти з імплантацією гнучкої інтраокулярної лінзи, ефективність «Ab interno» трабекулектomії з використанням операційної системи «Trabectome» у хворих на первинну відкритокутову глаукому. Представлені результати вивчення зміни товщини сітківки та частоти макулярних набряків після виконання первинного заднього капсулорексиса в процесі факоемульсифікації катаракти; дані зрівняння частоти та терміну виникнення вторинної катаракти після енергетичних методів видалення кришталика. Продemonстрована вдосконалена методика репозиції та шовної фіксації ІОЛ на артифакічних очах, які перенесли контузійну травму.

На третьому пленарному засіданні були розглянуті такі важливі питання, як **травми і опіки очей та їх придатків**. Представлено результати вивчення

Директор ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України», член-кореспондент НАМН України Н. В. Пасечнікова з іноземними делегатами

особливості пошкоджень органа зору і тактики ведення потерпілих при автомобільній травмі. Продемонстровано випадок проникнення вій в око при проникаючих пораненнях та результати косметичної реабілітації пацієнтів після задньої евісцерації та склеропластики на пізніх стадіях посттравматичної субатрофії очного яблука. Висвітлено досвід застосування кератоксеноімпланту при післяопікових пошкодженнях і запальних захворюваннях рогівки, а також досвід застосування різних методів відновлювальної, пластичної і косметичної хірургії при лікуванні патології повік.

Четверте пленарне засідання, присвячене **новим технологіям в діагностиці та лікуванні захворювань очного дна**, відкрилось доповіддю про дослідження морфоструктурних змін сітківки, судинної оболонки і склери після дії фемтосекундного лазерного випромінювання з довжиною хвилі 800 нм в експерименті *in vitro*. Представлено роботи: застосування патерної лазерної коагуляції периферичних відділів сітківки і макулярної області при діабетичній ретинопатії; використання субпорогової мікроімпульсної лазерної коагуляції (577нм) в лікуванні вікової макулопатії; ефективність і безпечність проведення

лазерного втручання з довжиною хвилі 577 нм в макулярній ділянці в мікроімпульсному режимі у пацієнтів з центральною серозною хоріоретинопатією при наявності точок фільтрації в юктафовеолярній ділянці. Висвітлені результати експериментального застосування методу високочастотного електрозварювання біологічних тканин для іридопластики і трабекулоектомії. Продемонстровано ефективність застосування тріамцінолона ацетоніда в лікуванні пацієнтів з трансудативним відшаруванням пігментного епітелію сітківки при віковій дегенерації макули (спостереження 18 місяців). Відмічено результати вивчення змін макулярної області сітківки та прилягаючої частини скловидного тіла при високій осьовій міопії за даними спектральної оптичної когерентної томографії сітківки.

Учасники п'ятого пленарного засідання мали можливість обмінятися інформацією про нові методи діагностики та лікування новоутворень органа зору. На ньому були представлені результати використання полімерно-композиційних імплантатів (Іквобан) при реконструктивних операціях на орбіті та окулоорбітальній області. Заслухана доповідь про клінічні та соціальні результати 20 річного кріохірургічного лікування злоякісних епітеліальних пухлин повік. Продемонстровано: ефективність внутрішньоартеріальної селективної хіміотерапії та радіохвильової хірургії в органозберігаючому лікуванні внутрішньоочної меланоми; прогностичне значення експресії онкобілків P53 і Bcl-2 і антигенів CD95 і IPO38 при злоякісних епітеліальних пухлинах повік. Відмічено результати дослідження клініко-морфологічних чинників ризику, що визначають виживаність хворих на пухлини слизової залози епітеліального генезу.

На шостому пленарному засіданні були заслухані та обговорені питання **ранньої діагностики та своєчасного лікування глаукоми**. В першій доповіді представлено досвід лікування рефрактерних форм глаукоми. Відмічено критерії розвитку і прогресу глаукоми за даними комп'ютерної статичної периметрії Хамфрі. Учасники засідання були ознайомлені з результатами дослідження характеру судинних порушень при очних проявах псевдоексfolіативного синдрому; з результатами ефективності ендотрабекулоектомії при комбінованому лікуванні глаукоми і катаракти. Також їм продемонстрували результати експериментального дослідження по підвищенню гідропроникності склери в проекції плоскої частини циліарного тіла за допомогою неруйнівної лазерної дії; результати дослідження визначення оптимальної відстані для зони застосування лазерного транссклерального зонда в залежності від виду глаукоми.

Доповіді, присвячені **патології судинної оболонки, сітківки та зорового нерва**, були розглянуті на сьомому пленарному засіданні. Заслухано роботи, в

Учасники конференції: співробітники Санкт-Петербурзької філії ФГБУ «МНТК «Мікрохірургія ока» ім. акад. С. Н. Федорова — к. мед. н. А. Б. Качанов, к. мед. н. В. В. Науменко, зав. відділом дитячої офтальмопатології ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України», професор Н. Ф. Боброва, зав. кафедри отоларингології і офтальмології Кримського державного медичного університету ім. С. І. Георгіївського, проф. Н. В. Іванова, заст. директора з науково-лікувальної роботи, д. мед. н. В. О. Науменко

яких приділена увага застосуванню інгібіторів карбоангідрази в комплексному лікуванні передньої ішемічної оптичної нейропатії; розробки системи прогнозування наслідків ендоефталміту; ефективності комбінованого препарату ципрофлоксацина і дексаметазона в запобіганні ускладнень після використання тріамцінолона ацетоніда в лікуванні увеїтів, ускладнених набряком макули. Представлено результати аналізу рівня матричної металопротеїнази-9 і тканинного інгібітору матричної металопротеїнази-1 при діабетичній ретинопатії, зміни товщини циліарного тіла при інфекційних і неінфекційних запальних поразках зорового нерва.

Восьме пленарне засідання присвятили актуальній на теперішній час проблемі — **дитячій офтальмопатології**. Були обговорені такі питання як: можливості відновлення функції леватора верхньої повіки після хірургічної корекції вроджених птозів, що супроводжені її слабкістю; застосування набору ДНСК-1 високоточних мікропризмових лінійок для діагностики косоокості; методи запобігання вторинної катаракти у дітей при імплантації нової моделі ІОЛ ВІЛ. Особливу увагу приділили ретинопатії недоношених. Доповіді були присвячені вітреоретинальній хірургії при ретинопатії недо-

ношених в активну фазу; архітектониці макулярної області сітківки у дітей з ретинопатією недоношених у віддалений період; формуванню кровотоку сітківки у недоношених. Представлено: результати скринінгового дослідження ретинопатії недоношених в активну фазу; біохімічні зміни склоподібного тіла при проліферативних стадіях ретинопатії недоношених. Проаналізована імовірність частоти розвитку ретинопатії недоношених у дітей з екстремально низькою масою тіла в строки гестації до 33 тижнів та менш.

На дев'ятому пленарному засіданні були заслухані та обговорені важливі питання про **діабетичне ураження очей та методам їх лікування**. Представлено результати оцінки стану зон склеротомії за даними ультразвукової біометрії у хворих на проліферативну діабетичну ретинопатію з довготривалим гемофтальмом після вітректомії. Відмічено коефіцієнт ішемії у визначенні оклюзії мікрокапілярного русла при діабетичній макулопатії за даними спектральної оптичної когерентної томографії. На другій частині засідання були продемонстровані результати первинної вітректомії з передопераційним інтравітреальним введенням тріамцінолону у хворих з регматогенним відшаруванням сітківки,

Президіум пленарного засідання: проф. С. О. Риков, проф. І. М. Логай, член-кореспондент НАМН України Н. В. Пасечнікова, проф. Е. В. Бойко

ускладненим відшаруванням судинної оболонки. Показано результати вживання високочастотного електрозварювання для гемостазу під час ендовітреальних втручань; результати вживання високочастотного електрозварювання біологічних тканин для резекції ангиоми сітківки при хворобі Гиппеля-Ліндау. Представлено новий хірургічний спосіб блокування ямки диска зорового нерва, ускладненої відшаруванням нейроепітелію сітківки; комплексне хірургічне лікування пацієнтів з далекорозвинутими формами проліферативної діабетичної ретинопатії.

В науково-практичну програму Конференції були включені три секційних засідання. На першому засіданні розглянули актуальні питання про сучасні **методи органозберігаючого лікування внутрішньоочних новоутворень**. Призначена особлива увага органозберігаючому лікуванню дітей з ретинобластомою, яке розроблено і застосовується фахівцями Українського Центру дитячої офтальмопатології ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України». Відмічена ефективність локальної інтравітреальної хіміотерапії при комбінованому лікуванні ретинобластом підвищеного ризику. На засідання були запрошені відомі зарубіжні фахівці в області офтальмоонкології з Швеції, Швейцарії та США. Вони представили доповіді,

присвячені: проведенню інцизійної біопсії при пухлинах хоріоїдеї; концепції використання брахіотерапії при меланомі хоріоїдеї, сучасному лікуванню ретинобластоми, застосуванню інтравітреальної хіміотерапії при розповсюдженні клітин ретинобластоми у порожнину скловидного тіла; досвіду Лозанського медичного університету (Швейцарія) по проведенню суперселективної хіміотерапії очної артерії при розвинутій ретинобластомі.

Друге засідання було присвячено **тканинній терапії і перспективам вживання природних біологічно активних речовин в сучасній офтальмології**. На ньому представили наукові розробки лабораторії фармакогії ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України», пов'язані із створенням очних лікарських форм біопелюдів (краплі, мазі) з відгону лиманої грязі. Продемонстровано результати вивчення фармакологічної активності очної мазі біопелюдів при лікуванні бактеріального кератиту за допомогою біохімічних методів дослідження слюзової рідини, результати впливу курсових інстиляцій біопелюдів на показники гемодинаміки очей кроликів. Заслухано і обговорено ряд повідомлень про нейропротекторні властивості біофлавоноїду кверцитина на моделі глаукоми високого тиску у щурів; про морфологічні зміни в сітківці ока щурів з експериментальним

Секційне засідання «Сучасні методи органозберігаючого лікування внутрішньоочних новоутворень»: prof. Alan B. Richards, проф. Н. Ф. Боброва, prof. Stefan Seregard, к. мед. н. С. А. Троніна, prof. Francis Munier, к. мед. н. Т. А. Сорочинська

цукровим діабетом другого типу та їх корекцію рослинними поліфенолами. Приділена увага використанню антиоксиданту тіотриазоліна при непроникаючих травмах ока.

На третьому секційному засіданні були розглянуті питання по діагностиці та лікуванню **аномалій рефракції та окорухового апарату**. Представлено результати хірургічного лікування екзофорії, ускладненої V-синдромом, без зацікавленості нижніх косих м'язів; хірургічного лікування співдружної альтернуючої розбіжної косоокості у дорослих пацієнтів. Продемонстровані роботи, присвячені клінічним особливостям різних видів акомодативної ізотропії; відновленню акомодативної здатності акомодатії у дітей з аметропіями за допомогою медичного апарату «Окисис». Відмічено результати дослідження мінімальної експозиції розпізнавання знаків у дітей з аномаліями рефракції та нормальним очним дном. Запропоновано метод сучасної системи визначення гостроти зору з метою лікарської експертизи. Звернули увагу на меридіональну амбліопію та гетерофорію як на фактори декомпенсації бінокулярних функцій у хворих псевдофакією.

В рамках конференції відбулися два сателітних симпозиума. Доповіді першого симпозиума фірми ALCON були присвячені такій важкій очній патології, як глаукома. Заслухано повідомлення про сучасні

тенденції в профілактиці захворювань поверхні ока у хворих на глаукому; про сучасні аспекти хірургічного лікування глаукоми. Продемонстровано досвід комбінованої терапії хворих з синдромом сухого ока при відкритокутовій глаукомі; результати мікрохірургії глаукоми з імплантацією пристроїв для фільтрації рідини. Представлено доповідь, присвячену тактиці лікування неконтрольованої глаукоми.

На другому сателітному симпозиумі фірми BAUSCH+LOMB були представлені сучасні підходи до клінічної класифікації вікової дегенерації макули, новий стандарт акрилових ІОЛ «enVista» та перший досвід їх імплантації в Україні. Продемонстровані результати транзиторної гіпертензії ока при використанні бімануальної і коаксимальної технік мікрофакоемульсифікації в динаміці. Приділена увага клініці, діагностиці і лікуванню псевдо-ексфоліативного синдрому.

Учасниками конференції були обговорені питання щодо ефективного розширення заходів з діагностики, лікування та профілактики очних захворювань.

В результаті заслуханих доповідей учасники конференції вирішили:

1. Міністерству охорони здоров'я України:

1.1. Ініціювати внесення змін в Закон України «Про трансплантацію органів та інших анато-

мічних матеріалів людини» (Відомості Верховної Ради України, 1999 р., N 41, ст. 377), із змінами, внесеними згідно із Законами, N 997-V (1997–16) від 27.04.2007, ВВР, 2007, N 33, ст.440; N 2608-VI (2608–17) від 19.10.2010, ВВР, 2011, N 11, ст.69, а саме змінити «презумпцію незгоди» на вилучення донорського матеріалу у померлого донора на «презумпцію згоди».

1.2. Внести в перелік органів і тканин, дозволених до забору у донора-трупа, очне яблуко для забезпечення донорським матеріалом центрів керактопластики.

2. Кафедрам офтальмології вищих навчальних закладів та закладів післядипломної освіти, ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України»:

2.1. Продовжувати роботу по впровадженню сучасних міжнародних стандартів діагностики і лікування хворих на катаракту. Рекомендувати лікарям-офтальмологам застосувати алгоритм лікування хворих на катаракту, схвалений Європейським конгресом катарактально-рефракційної хірургії.

2.2. Вважати за доцільне впровадження «Кількісної класифікації ендоефталмітів за ступенем тяжкості» (к.м.н. Зборовська О. В.) в практичну роботу офтальмологів.

3. ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України»:

3.1. Для підвищення ефективності лікування хворих регматогеним відшаруванням сітківки розробити і впровадити в практичну офтальмологію показання до первинного інтравітреального втручання і вдавнення склери.

3.2. Удосконалити методику інтраопераційного гемостаза в ендовітреальній хірургії проліферативної діабетичної ретинопатії.

3.3. Продовжити наукові дослідження по використанню фемтосекундного лазера для хірургії склоподібного тіла і сітківки.

3.4. Впроваджувати в практику метод лікування трансудативного відшарування пігментного епітелію сітківки при віковій макулодистрофії шляхом субтенонового або інтравітреального введення кортикостероїдів тривалої дії.

3.5. З метою впровадження в офтальмології використання призм як в діагностиці, так і в лікуванні косоокості, забезпечити підготовку лікарів-офтальмологів для засвоєння цього методу в 4–5 містах України.

3.6. Провести наступну науково-практичну конференцію офтальмологів з міжнародною участю «Філатовські читання» 23–24 травня 2013 року в м. Одеса.

4. Лікарям-офтальмологам областей України:

4.1. Дітей з підозрою або вперше виявленим діагнозом ретинобластома для подальшої діагностики і лікування направляти в Український центр дитячої офтальмопатології ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України» з метою підвищення ефективності органозберігаючого лікування.

4.2. Хворих з підозрою або вперше виявленими пухлинами органу зору, його придатків і орбіти направляти для уточнення діагнозу і подальшого лікування у відділення офтальмоонкології ДУ «Інститут очних хвороб і тканинної терапії ім. В. П. Філатова НАМН України».

ОТЧЁТ ОБ УЧАСТИИ ГУ «ИНСТИТУТ ГЛАЗНЫХ БОЛЕЗНЕЙ И ТКАНЕВОЙ ТЕРАПИИ ИМ. В. П. ФИЛАТОВА НАМИ УКРАИНЫ» В III МЕЖДУНАРОДНОМ МЕДИЦИНСКОМ ФОРУМЕ

В. С. Пономарчук, проф., д. мед. н., **В. В. Мирненко**, науч. сотр.,

А. В. Пономарчук, врач

25–27 сентября 2012 года в городе Киеве состоялся **III-й Международный Медицинский Форум «Инновации в медицине -здоровье нации»**. Это масштабное мероприятие в сфере здравоохранения объединило мощную актуальную научно-практическую программу, конференции, семинары, симпозиумы, круглые столы, практические школы, выставки и специальные экспозиции. В Форуме приняли участие 12087 зарегистрированных специалистов из всех регионов Украины, 350 компаний из 16 стран мира, проведено около 45 научно-практических мероприятий для врачей разной специализации, около 330 докладчиков-

экспертов в области здравоохранения представили свои инновационные решения, изобретения, совершенствования, практические навыки по 18 медицинским направлениям.

Организаторами Международного Медицинского Форума выступили Национальная академия медицинских наук Украины совместно с Министерством здравоохранения Украины и Национальной академией наук Украины при поддержке Комитета Верховного Совета Украины по вопросам здравоохранения, Главного управления здравоохра-

© В. С. Пономарчук, В. В. Мирненко, А. В. Пономарчук, 2012